

Klachten ten aanzien van Bestekspost 100010 en subposten

Tot [KLAGER] hebben zich ondernemingen gewend die bezwaren hebben ten aanzien van de door de gemeente Opmeer georganiseerde aanbesteding van de opdracht “Onderhoud bomen 2025-2031” (“Aanbesteding”).

Het betreft een overeenkomst voor het snoeien, verwijderen en planten van bomen met bijkomende werkzaamheden. De Standaard RAW bepalingen 2020, de ARW 2016 en de UAV 2012 zijn van toepassing verklaard. Het bestek is geschreven door Alles over Groenbeheer.

[KLAGER] heeft naar aanleiding van de geopperde bezwaren geconstateerd het bestek dat onderdeel uitmaakt van de onderhavige uitvraag niet aansluit op de verplichte uitgangspunten binnen de RAWsystematiek. Om die reden wendt [KLAGER] zich hierbij schriftelijk tot de aanbestedende dienst teneinde deze bezwaren kenbaar te maken, met het dringende verzoek de aanbestedingsprocedure alsnog in overeenstemming te brengen met de aanbestedingsregelgeving en de RAW-systematiek.

I. Klacht 1: Bestekspost 100010 en subposten niet duidelijk en kostenhomogeen

De voornaamste bezwaren van de ondernemers zien op het feit dat de werkzaamheden die in hoofdpост 100010 en de daaropvolgende subposten staan vermeld niet kostenhomogeen zijn en niet (deugdelijk) zijn beschreven. Inschrijvers moeten bij de huidige formulering van de bestekspost zelf een inschatting maken in welke mate bepaalde onderdelen van de hoofdpост zullen terugkomen in de 312 uit te voeren werkweken.

De subposten “Beheersen snoeitoestand”, “Activiteiten in het kader van de zorgplicht”, “Activiteiten in het kader van de Wet natuurbescherming” en “Toepassen verkeersmaatregelen” worden door de aanbestedende dienst op één hoop gegooid met betrekking tot de bovenstaande resultaatsverplichting.

Deze wijze van aanbesteden is op meerdere onderdelen strijdig met de RAW-systematiek, met de aanbestedingsbeginselen en de Gids Proportionaliteit:

- A. Inschrijvers kunnen niet kostenhomogeen inschrijven, hetgeen een essentieel uitgangspunt is van de RAW systematiek;
- B. Veel risico's worden naar inschrijvers geschoven, hetgeen strijdig is met het proportionaliteitsbeginsel en de Gids Proportionaliteit;
- C. Er is geen verplichting voor inschrijvers om zelf onderzoek te verrichten;
- D. Er is geen staffeling of onderverdeling toegepast hetgeen in dit geval strijdig is met de RAWsystematiek en voorschrift 3.3B van de Gids Proportionaliteit;
- E. De aanbestedende dienst is in beginsel gehouden de RAW-systematiek integraal toe te passen. En in het geval toch wordt afgeweken dient dit deugdelijk gemotiveerd te worden in de aanbestedingsdocumenten.

De bezwaren nader toegelicht

A. Kostenhomogeniteit

Een essentieel uitgangspunt van de RAW-systematiek een nagenoeg kostenhomogene beschrijving van het werk. Dat wil zeggen dat de prijs van elke eenheid behorend tot een hoeveelheid nagenoeg gelijk is.

Door 7.347 bomen op te nemen in 1 bestekspost is van kostenhomogeniteit nimmer sprake. Zonder grondig onderzoek valt niet af te leiden wat de concrete verplichtingen van de aannemer precies inhouden. Onduidelijk is bijvoorbeeld wat het te bereiken eindbeeld of de op dat moment toepasselijke risicoklasse is per boom, zonder dat dit voor elke boom wordt geïnventariseerd. Bovendien ontbreekt er voor de afprijzing essentiële informatie in het bestand, zoals de snoei- en controlefrequentie.

Let wel: bij eerdere klachten over vergelijkbare bestekken is door verschillende klachteninstanties volmondig bevestigd dat in zo'n situatie sprake is van strijd met kosthomogeniteit. Daarover hierna meer.

Daarnaast heeft te gelden dat als bovenstaande subposten 100011 t./m. 100014 in 1 bestekspost worden geplaatst er evenmin sprake is van kostenhomogeniteit. Immers, de in de subposten beschreven werkzaamheden zijn dusdanig uiteenlopend van aard dat zij kunnen zorgen voor (stevige) verschillen ten aanzien van de prijsstelling. En dus is de prijs van een eenheid die behoort tot de hoeveelheid uit een zekere subpost ten opzichte van een eenheid een andere subpost nooit nagenoeg gelijk.

B. Risico's naar opdrachtnemer

Door het opnemen van sterk uiteenlopende subposten in 1 bestekspost worden veel risico's geschoven naar de inschrijvers. Onduidelijk is namelijk wat het aandeel van de werkzaamheden in elke subpost gaat zijn in een gegeven week, waardoor de prijs per eenheid met betrekking tot de resultaatsverplichting lastig is op te stellen. Dit terwijl de prijzen voor de verschillende werkzaamheden dus sterk uiteen kunnen lopen.

Zonder belangrijke kostenbepalende informatie kunnen inschrijvers dan ook geen deugdelijke prijsbepaling opstellen en lopen zij het aanzienlijke risico dat zij werkzaamheden tegen een te lage prijs per eenheid zullen moeten gaan uitvoeren. Andere zijde van de medaille is dat zij alle risico's verdisconteren in hun prijzen per eenheid waardoor zij zich mogelijk uit de markt prijzen en het werk niet aannemen. Duidelijk is in ieder geval dat het gebrek aan kostenhomogeniteit een geheel vertroebeld speelveld creëert en daarmee dus ook een vertroebelde aanbesteding.

C. Geen verplichting zelf onderzoek te verrichten

Inschrijvers zijn bij een RAW bestek niet gehouden kostenbepalende informatie zelf te achterhalen door onderzoek te verrichten zoals bijvoorbeeld het doornemen van een shapefile of een database in excel.

Een van de belangrijkste uitgangspunten bij een RAW-bestek is namelijk dat de opdrachtgever duidelijk en eenduidig in het bestek vermeldt wat tot de verplichtingen van de aannemer behoort.

Uit het bovenstaande volgt dat een aanbestedende dienst de belangrijke kostenbepalende aspecten ten aanzien van het werk niet uitsluitend mag vermelden op een tekening of bijlage. En daarmee zijn de hiervoor genoemde besteksposten dus direct in strijd.

De gemeente is dan ook gehouden om in het onderhavige bestek alle belangrijke kostenbeïnvloedende aspecten te specificeren.

Daarnaast wordt verwezen naar artikel 1.6 Aanbestedingswet, waarin is bepaald dat aanbestedende diensten er zorg voor moeten dragen dat bij een aanbesteding de administratieve lasten zoveel mogelijk worden beperkt. Daarvan is bij deze aanbesteding geenszins sprake, omdat alle inschrijvers gehouden zijn om de complete shapefile en het excel bestand met informatie over meer dan 7.000 bomen door te nemen en de daarin vervatte informatie te duiden. Ook op die grond is sprake van een disproportionele aanbesteding.

Rechtspraak

Dat een aanbestedende dienst daadwerkelijk gehouden is alle voor de resultaatsverplichting relevante gegevens te beschrijven is ook vaste rechtspraak, zie bijvoorbeeld een uitspraak van de Raad van Arbitrage van 18 november 2008, nr. 29.177:

“Tussen partijen staat vast dat uit de RAW-systematiek volgt dat een opdrachtgever gehouden is resultaatsverplichtingen in het bestek op te nemen. De opdrachtgever beschrijft in het bestek datgene dat door hem wordt gewenst. Daarbij vermeldt hij tevens relevante kostenbeïnvloedende factoren.”

Het is daarnaast vaste rechtspraak dat een inschrijver op een RAW-werk geen grondig onderzoek behoeft te verrichten naar de inhoud van het bestek en tekeningen, zie een uitspraak van de Raad van Arbitrage van 1 april 2009, nr. 30.153:

“Arbiter stelt voorop dat het doel van een RAW-bestek, zoals in casu is gebruikt, is dat een aannemer op basis van door de opdrachtgever aangegeven resultaatsverplichtingen op eenvoudige wijze in staat is in te schrijven. Daarbij behoeft een aannemer geen grondig onderzoek te verrichten naar de inhoud van het bestek en tekeningen.”

En een inschrijver is ook niet gehouden een RAW-bestek vooraf integraal door te lopen, zie een uitspraak van de Raad van Arbitrage van 17 december 2009, nr. 29.402):

“Opdrachtgever voert aan dat aanneemster niet aan de op haar rustende waarschuwingsplicht heeft voldaan. Met het daaraan ten grondslag liggende uitgangspunt van opdrachtgever dat aanneemster van te voren het RAW-bestek integraal moet doorlopen, stelt hij volgens arbiters een te hoge eis aan het proactief optreden van aanneemster.”

Het doel van een RAW-bestek is immers dat de aannemer in staat moet worden gesteld om op eenvoudige wijze in te schrijven op het werk, waarbij de aannemer zich kan baseren op de informatie zoals verstrekt door de aanbestedende dienst. Zie ook de uitspraak van de Raad van Arbitrage van 24 februari 2021, nr. 36.853:

“Arbiters stellen daarbij voorop dat bij de beantwoording van de in de vorige overweging geformuleerde vraag in aanmerking moet worden genomen dat in het onderhavige geval een RAW bestek is gebruikt. Het doel van een RAW bestek is dat een aannemer op basis van door de opdrachtgeefster aangegeven resultaatsverplichtingen op eenvoudige wijze in staat moet zijn in te schrijven. Daarbij behoeft een aannemer geen grondig onderzoek te verrichten naar de inhoud van het bestek en tekeningen en geen aanvullend onderzoek te doen. Verder stellen arbiters voorop dat

de RAW systematiek als uitgangspunt hanteert dat het werk zorgvuldig wordt beschreven zodat een verantwoorde calculatie mogelijk is. Dat wil zeggen dat de (verrekenbare) hoeveelheden opgenomen in het bestek als juist mogen worden verondersteld.”

Inschrijvers zijn dus in geen enkel geval gehouden om zelf aan de hand van de in veel gevallen incomplete informatie uit het bestek te gaan onderzoeken hoe zij dit risico zouden moeten opvangen. Het is aan de aanbestedende dienst om het bestek op een dusdanige wijze op te stellen dat er aan de hand daarvan op eenvoudige wijze een risico-inschatting gemaakt kan worden.

Disproportionaliteit

Dit onnodig (en ongeoorloofd) schuiven van risico's naar de inschrijver is strijdig met het proportionaliteitsbeginsel uit artikel 1.10 Aanbestedingswet en ook met de Gids Proportionaliteit. De Gids Proportionaliteit 2022 stelt in voorschrift 3.9A immers dat risico's worden toebedeeld aan de partij die het risico het best kan beheersen of beïnvloeden.

In onderhavig geval zijn de risico's het best te beheersen of beïnvloeden door de aanbestedende dienst.

D. Staffeling / onderverdeling

De Gids Proportionaliteit vermeldt in voorschrift 3.3B bovendien heel duidelijk dat indien bij raamovereenkomsten de omvang van de werkzaamheden op voorhand moeilijk is in te schatten – hetgeen bij onderhavige aanbesteding klaarblijkelijk het geval is – het proportioneel is om voor de betreffende werkzaamheid niet 1 enkele bestekspost op te nemen, maar prijzen middels een staffelprijs op te vragen voor verschillende hoeveelheden.

De Gemeente heeft er in onderhavig geval juist voor gekozen om alle hoeveelheden in 1 post onder te brengen. En dat kan dus ook op deze grond gezien worden als disproportioneel.

Daarnaast is [KLAGER] er mee bekend dat onderhavige bestekschrijver Alles over Groenbeheer voor andere bestekken wel werkt met staffels / onderverdeling / categorieën. Zie bijvoorbeeld het bestek “*raamovereenkomst onderhoud bomen Beuningen*” met besteksnummer BEUN-03-2021.

Daarnaast is [KLAGER] er mee bekend dat er recent een werkgroep geformuleerd is door CROW in samenwerking met branchevereniging VHG, enkele groenaannemers en ook bestekschrijver Alles over Groenbeheer in welke werkgroep nu juist gewerkt wordt aan een verdere verduidelijking van de uitgangspunten bij dergelijke groenbestekken om besteksposten zoals in het bestek van Opmeer absoluut te voorkomen. Afsproken is dat in raamovereenkomst in ieder geval informatie moet worden verstrekt over bereikbaarheid, hoogte etc. Die afspraken zullen binnenkort door CROW geformaliseerd worden en worden vastgelegd. Dat Alles over Groenbeheer zich vervolgens in de praktijk niet houdt aan de gemaakte afspraken geeft te denken.

In ieder geval staat zonder meer vast dat de bestekschrijver weet hoe het moet maar in onderhavige aanbesteding is ervoor gekozen om af te wijken van de RAW-systematiek, de in de werkgroep gemaakte afspraken en de Gids Proportionaliteit.

E. RAW-systematiek integraal toepassen

Voorschrift 3.9C van de Gids Proportionaliteit bepaalt dat in gevallen waarin standaard contractmodellen of algemene voorwaarden beschikbaar zijn die paritair zijn opgesteld – zoals in dit geval de Standaard RAW bepalingen 2020 – die voorwaarden in beginsel integraal moeten worden toegepast. En als de aanbestedende dienst van die voorwaarden afwijkt dan moet zij dat deugdelijk schriftelijk onderbouwen.

Er kunnen op projectbasis situaties ontstaan die het noodzakelijk maken om af te wijken, maar dan dient deze keuze wel voldoende te worden gemotiveerd. Dit is in het onderhavige geval niet gebeurd. Aldus is de handelwijze van de aanbestedende dienst in strijd met voorschrift 3.9C van de Gids Proportionaliteit.

Vergelijk hierbij ook artikel V uit de Algemene Voorwaarden RAW-systematiek, waarin door het CROW aan gebruikers expliciet de plicht wordt opgelegd om de RAW-systematiek volledig en ongewijzigd toe te passen.

Het bovenstaande uitgangspunt is bovendien in een Advies 593 van de Commissie van Aanbestedingsexperts bevestigd.

Door (ongemotiveerd) af te wijken van de eerder beschreven verplichtingen die van toepassing zijn op de RAW-systematiek handelt de aanbestedende dienst dan ook in strijd met het aanbestedingsrecht.

Conclusie van het vorenstaande is dan ook dat de bestekspost 100010 niet duidelijk en kostenhomogeen is opgesteld. De werkzaamheden in de subposten 100011, 100012, 100013 en 100014 zijn hierbij in hun aard zo uiteenlopend dat dit ook nooit mogelijk zal zijn. Om deze reden dienen de subposten 100012, 100013 en 100014 als afzonderlijke hoofdposten opgenomen te worden in het bestek.

II. Klacht 2: Eerdere klachten reeds gegrond verklaard

Oude IJsselstreek

[KLAGER] heeft bij een geheel vergelijkbare kwestie ten aanzien van een aanbesteding van de Gemeente Oude-IJsselstreek (12.455 bomen in 1 bestekspost, waarbij het bestek ook was opgesteld door Alles over Groenbeheer) ook een klacht ingediend. Die klacht is gegrond verklaard door het klachtenmeldpunt van de gemeente Oude-IJsselstreek.

De Gemeente Oude-IJsselstreek heeft op basis van dit oordeel van het klachtenmeldpunt de aanbesteding daadwerkelijk ingetrokken en heeft vervolgens een gewijzigde aanbesteding gepubliceerd.

De gemeente Moerdijk

Ook de gemeente Moerdijk heeft in een aanbesteding gebruik gemaakt van een bestek opgesteld door Alles over Groenbeheer. Ditmaal werden 26.569 bomen in 1 bestekspost gevat. [KLAGER] heeft in samenwerking met CROW ook ten aanzien van deze aanbesteding een klacht ingediend. Naar aanleiding van deze klacht heeft de gemeente Moerdijk een aangepast bestek gepubliceerd. In dit bestek is wel onderscheid gemaakt in type snoei, boomhoogtes en het onderhoudsniveau.

Bestekschrijver Alles over Groenbeheer is (uiteraard) bekend met deze uitkomsten, maar heeft klaarblijkelijk niet geleerd van die eerdere kwesties.

Standpunt CROW

Gezien de ernst van de gebreken aan het bestek heeft [KLAGER] haar klacht ten aanzien van de eerdere bestekken van de gemeente Oude IJsselstreek en de gemeente Moerdijk destijds gemeld bij CROW, waarbij op basis van bovenstaande argumenten is aangegeven dat het bestek niet deugdelijk is.

CROW heeft aangegeven dat er vervolgens twee gesprekken zijn gevoerd met Alles over Groenbeheer en dat op basis van die gesprekken de indruk leefde dat er aanpassingen zouden volgen.

Na de gesprekken tussen CROW en bestekschrijver Alles over Groenbeheer en het gegrond verklaren van de klachten door het klachtenmeldpunt van de gemeente Oude IJsselstreek en Moerdijk was [KLAGER] hoopvol dat een dergelijke wijze van het opstellen van een bestek niet meer zou voorkomen. Het bestek van de gemeente Opmeer heeft echter laten zien dat die hoop onterecht is gebleken.

Onderhavige kwestie heeft [KLAGER] inmiddels ook aangemeld bij CROW. [KLAGER] adviseert de gemeente Opmeer contact op te nemen met CROW om daar bevestigd te krijgen dat onderhavige besteksposten simpelweg niet deugdelijk zijn.

III. Verzoek

[KLAGER] verzoekt de Gemeente de Aanbesteding aan te passen en in overeenstemming te brengen met de RAW-systematiek, het proportionaliteitsbeginsel en de voorschriften uit de Gids Proportionaliteit.

Voor zover de gemeente geen gehoor geeft aan het verzoek en de aanbestedingsprocedure ongewijzigd voortzet, ziet [KLAGER] zich genooddaakt een klacht in te dienen bij de Commissie van Aanbestedingsexperts. Een dergelijke wijze van aanbesteden is immers zo schadelijk voor de groensector dat [KLAGER] wil voorkomen dat een dergelijke manier van aanbesteden in de toekomst nog herhaald wordt.

De noodzaak om een klacht bij de Commissie van Aanbestedingsexperts in te dienen als er geen (deugdelijke) aanpassingen worden doorgevoerd klemmt eens te meer omdat [KLAGER] heeft vastgesteld dat bestekschrijver Alles over Groenbeheer ook bij andere aanbestedingen gekozen heeft om alle hoeveelheden in 1 bestekspost op te nemen. Zelfs nadat is geoordeeld door CROW en het klachtenmeldpunt van de gemeente Oude-IJsselstreek en de gemeente Moerdijk dat dit niet is toegestaan. Er is daarmee dus sprake van welbewust handelen en een patroon.

[KLAGER] ziet een schriftelijke reactie graag uiterlijk **20 september 2022** tegemoet op info@acagwg.nl. Mocht u langer de tijd nodig hebben om zich te beraden op de geuite bezwaren, dan verzoek ik u de inschrijvingstermijn te verlengen.

Reactie Gemeente Opmeer

Het betreft hier een Europese openbare procedure voor diensten waarmee de gemeente beoogt twee bestekken op te dragen aan één aannemer. Op beide bestekken zijn zowel de UAV 2012 als de Standaard RAW Bepalingen 2020 van toepassing verklaard.

Het eerste bestek (bestek A) betreft een RAW-beeldbestek met betrekking tot het onderhoud van alle bomen in de gemeente Opmeer. Met dit bestek beoogt de gemeente aan de aannemer de resultaatsverplichting op te leggen om een voorgeschreven kwaliteitsniveau gedurende de in het bestek vermelde periode (312 weken) in stand te houden.

Het tweede bestek (bestek B) betreft een RAW-raamovereenkomst en heeft betrekking op diverse aan boomonderhoud gerelateerde werkzaamheden, zoals onder meer het verwijderen van bomen en stobben, het opbreken van bestrating en het aanplanten van bomen.

Bestek A is een beeldbestek is in de zin van paragraaf 01.24 van de Standaard RAW Bepalingen 2020. Op de inschrijvingsstaat bij bestek A dienen inschrijvers behalve de staartkosten slechts bestekspost 100010 af te prijzen. Hiermee is beoogd om inschrijvers één prijs te laten afgeven voor de subposten 100011, 100012, 100013 en 100014 gezamenlijk. Dit betekent dat die prijs betrekking heeft op:

- a) alle werkzaamheden die de aannemer noodzakelijk acht om het voorgeschreven kwaliteitsniveau in stand te houden ten aanzien van alle bomen in de gemeente Opmeer, ongeacht grootte en soort (100011),
- b) alle werkzaamheden om te voldoen aan de zorgplicht voortvloeiend uit art. 6:162 BW (100012),
- c) alle werkzaamheden in het kader van de Wet natuurbescherming (100013) en
- d) alle verkeersmaatregelen die noodzakelijk zijn in het kader van het bestek (100014).

Bestek B betreft als gezegd een RAW-raambestek en inschrijvers dienen aan de hand van fictieve hoeveelheden prijzen per eenheid af te geven.

De klachten

[KLAGER] meent dat de wijze waarop het bestek is opgesteld in strijd is met de RAW-systematiek en daarnaast met de aanbestedingsbeginselen, waaronder het proportionaliteitsbeginsel. Zij brengt twee klachten naar voren.

Klacht I

De eerste klacht bestaat uit vijf onderdelen, A t/m E. Hieronder geven wij een reactie per klachtonderdeel.

A. Inschrijvers kunnen niet kostenhomogeen inschrijven, hetgeen een essentieel uitgangspunt is van de RAW systematiek;

Kostenhomogeniteit houdt binnen de RAW-systematiek in dat de prijs per eenheid (nagenoeg) gelijk is voor de gehele, bij de bestekspost behorende hoeveelheid. [KLAGER] betoogt dat bestekspost 100010 een verzamelpost is van alle bomen binnen de gemeente Opmeer (ongeacht soort en hoogte) en daarnaast van de andere – eerder genoemde – verplichtingen. Daarmee zou niet voldaan zijn aan dit uitgangspunt.

Gekozen is voor een standaard bestekspost uit de RAW-catalogus. De systematiek zoals vastgelegd door het CROW wordt hiermee gevolgd. Het werken met een beeldsystematiek wijkt niet af van bijvoorbeeld onkruidbeheersing of het beheersen van graslengte.

Het betreft een bundeling van besteksposten. Kenmerk hiervan is dat de hoeveelheid van de resultaatsverplichting meetbaar is zodat een prijs per eenheid per afzonderlijke bestekspost kan worden berekend. Dus de eenheidsprijs die in de inschrijvingsstaat bij bestekspost 100010 moet worden ingevuld heeft betrekking op de prijs per week voor alle werkzaamheden die onder de besteksposten 100011 t/m 100014 vallen.

De bundeling van de afzonderlijke besteksposten is mogelijk omdat deze posten een grote samenhang hebben waar het gaat om de uitvoering van de werkzaamheden. In de uitvoering van deze werkzaamheden zal geen onaanvaardbaar tijdsverschil liggen. De betaling naar productie komt dus niet in gedrang.

[KLAGER] lijkt uit het oog te verliezen dat het in het kader van bestek A gaat om een beeldbestek waarbij de eenheidsprijs betrekking heeft op de eenheid “weken” en waarbij de resultaatsverplichting betrekking heeft op het in stand houden van een voorgeschreven kwaliteitsniveau.

Het uitgangspunt dat binnen een bestekspost sprake moet zijn van kostenhomogeniteit is overigens vooral van belang bij raambestekken en bij besteksposten met verrekenbare hoeveelheden. Het voorbeeld dat in de handleiding bij hoofdstuk 00 van de RAW (p. 16) wordt genoemd, bevestigt dat:

Als bijvoorbeeld in een bestekspost een gemiddelde ontgravingshoogte 2,20 m zou beschrijven terwijl de ontgravingshoogte varieert van 0,40 m tot 4,00 m, dan is die bestekspost niet meer kostenhomogeen. Dit wil zeggen dat de prijs per eenheid voor de hoeveelheid die behoort bij de ontgravingsdiepte van 0,40 m, verschilt van de prijs per eenheid voor de hoeveelheid die behoort bij de ontgravingshoogte van 4,00 m. Voegt men deze samen tot een soort gemiddelde prijs per eenheid, dan is een basis voor een juiste verrekening van afwijkingen van hoeveelheden verloren; een stukje informatiewaarde is dan teniet gedaan.

De noodzaak om voor een bestek volledig kostenhomogene besteksposten te onderscheiden, is veel minder aanwezig bij een beeldbestek. In het kader daarvan is de aannemer ervoor verantwoordelijk dat de te onderhouden bomen op elk moment voldoen aan het, in het bestek voorgescreven kwaliteitsniveau. Er is geen sprake van verrekenbare hoeveelheden, er worden geen deelopdrachten in het kader van een raamovereenkomst verstrekt en ook anderszins zijn de verrekenprijzen niet van belang. Het is bovendien niet aannemelijk dat inschrijvers anders zullen inschrijven als er alsnog een nadere onderverdeling plaats zal vinden in de besteksposten.

Kortom, de Standaard RAW systematiek voor een beeldbestek wordt gehanteerd in een gebundelde bestekspost.

B. Veel risico's worden naar inschrijvers geschoven, hetgeen strijdig is met het proportionaliteitsbeginsel en de Gids Proportionaliteit;

[KLAGER] stelt in dit verband dat door het opnemen van sterk uiteenlopende subposten in 1 bestekspost veel risico's worden verschoven naar de inschrijvers. Onduidelijk is volgens haar wat het aandeel van de werkzaamheden in elke subpost gaat zijn in een gegeven week, waardoor de prijs per eenheid met betrekking tot de resultaatsverplichting lastig is op te stellen. Dit terwijl de prijzen voor de verschillende werkzaamheden dus sterk uiteen kunnen lopen.

Het standpunt van [KLAGER] kunnen wij niet goed volgen. Aan de hand van het bomenbestand waarin gedetailleerde informatie is opgenomen over alle 7.347 bomen in de gemeente zijn inschrijvers onzes inziens voldoende in staat om de risico's in te schatten en hun eenheidsprijs te bepalen.

C. Geen verplichting voor inschrijvers om zelf onderzoek te verrichten;

[KLAGER] stelt dat de belangrijke kostenbepalende aspecten ten aanzien van het werk niet uitsluitend vermeld mogen worden op een tekening of bijlage. Of [KLAGER] bedoelt aan te geven dat alle informatie met betrekking tot de 7.347 bomen in het bestek had moeten staan in plaats van in een afzonderlijk bestand, is ons niet duidelijk.

Par. 01.24.02 lid 01 van de Standaard RAW Bepalingen verplicht de opdrachtgever dat hij alle relevante informatie vermeldt. De wijze waarop hij dit doet is vrij. Naar onze mening hadden wij deze informatie niet op een andere wijze kunnen verstrekken dan dat wij dat hebben gedaan.

Verder stelt [KLAGER] dat inschrijvers op eenvoudige wijze moeten kunnen inschrijven en zich moet kunnen baseren op de informatie uit het bestek. Ook op dit punt is ons het standpunt van [KLAGER] niet geheel duidelijk. Het gaat hier om een vrij eenvoudig te doorgronden resultaatsverplichting, namelijk het in stand houden van een voorgescreven kwaliteitsniveau (B), en alle daarvoor van belang zijnde informatie is ter beschikking gesteld.

D. Staffeling / onderverdeling

Dit klachtonderdeel neemt ten onrechte als uitgangspunt dat bestek A een raamovereenkomst is. Indien daarvan sprake zou zijn geweest dan zou een dergelijke onderverdeling inderdaad noodzakelijk zijn uit een oogpunt van kostenhomogeniteit. Een gemiddelde prijs per eenheid geeft dan geen basis om deelopdrachten af te rekenen.

Het bestek waarnaar door [KLAGER] in punt D wordt verwezen is ook een raamovereenkomst, zodat voorstelbaar is dat daarin de nadere onderverdeling in boomhoogte is aangebracht.

E. RAW-systematiek integraal toepassen

Anders dan [KLAGER] betoogt, wordt de RAW systematiek wel degelijk gevolgd. Bestekspost 100010 betreft een gebundelde bestekspost. Binnen de afzonderlijke – gebundelde – besteksposten, waaruit de resultaatsverplichting is samengesteld, zijn de werkzaamheden onmiskenbaar met elkaar verbonden.

Dat een gebundelde bestekspost een soort verzamelpost is en daarmee in zijn totaliteit niet kostenhomogeen is doet overigens niet ter zake, omdat het uitgangspunt van kostenhomogeniteit dient om een goede basis voor een juiste verrekening van afwijkingen van hoeveelheden te waarborgen en dat van belang is bij raamovereenkomsten, waarvan bij het A-bestek geen sprake is.

Daar komt overigens nog bij dat in oudere rechtspraak wel is aangenomen dat het enkele feit dat besteksposten mogelijk niet kostenhomogeen zijn, nog niet per definitie hoeft te betekenen dat er strijd bestaat met het aanbestedingsrecht (Vzr. Den Haag 23 januari 2013, ECLI:NL:RBDHA:2013:BZ4166). Om precies te zijn oordeelde de rechter in die zaak:

Ook de omstandigheid dat besteksposten mogelijk niet (geheel) 'kostenhomogeen' - en daarmee in strijd met het de RAW Standaard 2010 - zijn behoeft niet zonder meer te leiden tot strijd met het aanbestedingsrecht. Onzekerheid met betrekking tot een bepaalde post kan immers worden verdisconteerd in de prijs. Strijd met het aanbestedingsrecht treedt doorgaans pas op indien tussen inschrijvers sprake is van een zodanig ongelijkheid in relevante kennis dat dit op wezenlijke punten tot ongelijke kansen voor de inschrijvers kan leiden, met andere woorden, als het 'level playing field' wordt verstoord.

Klacht II

De tweede klacht is feitelijk een herhaling van de eerste klacht. Ook de strekking daarvan is immers dat de wijze waarop het bestek is opgesteld in strijd is met de RAW systematiek.

De verwijzing naar de aanbestedingen in de gemeente Oude IJsselstreek en Moerdijk gaat niet op, omdat die beide procedures raamovereenkomsten betroffen. In deze gevallen is het dus goed voorstelbaar dat de klacht gegrond is verklaard. De prijzen per eenheid dienen hier te worden vastgesteld op basis van een groot aantal verschillende boomsoorten en -hoogtes. Aangezien die

prijs per eenheid vervolgens bepalend is voor de afrekening van een deelopdracht, speelt die prijs een cruciale rol.

Conclusie

[KLAGER] lijkt er ten onrechte van uit te gaan dat bestek A een raamovereenkomst betreft. Die veronderstelling is niet juist en dat is van belang omdat het juist bij een raamovereenkomst van groot belang is dat besteksposten kostenhomogeen zijn, omdat deelopdrachten aan de hand van de prijzen per eenheid worden afgerekend.

In het kader van een beeldbestek, waarin een voorgeschreven kwaliteitsniveau in stand moet worden gehouden wordt de standaard bestekspost uit de RAW-catalogus aangehouden. Met de aangeleverde gegevens kan de aannemer zijn prijs per eenheid berekenen. De aannemer maakt zelf een inschatting hoe hij dat gaat realiseren. Dit is een andere maar geaccepteerde benadering van een kostenhomogene (beeld)bestekspost. De gebundelde bestekspost is op deze manier opgesteld en voldoet dus aan de RAW systematiek.